

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д.и.н. Радослав Захариев Мишев,

член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност
„ПРОФЕСОР”, обявен от СУ „Св. Климент Охридски”
в ДВ бр. 21 от 15 март 2011 г., с. 56, шифър 05.03.04,

с единствен кандидат доц. д-р Борислав Гаврилов Гаврилов.

Депозираното становище е изготвено въз основа на Закона за развитие на академичния състав и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски”, като моята преценка за качествата на кандидата се диференцира в следните направления:

1. Спазване на законовите изисквания.
2. Обобщени данни и обща преценка за постиженията на кандидата в преподавателската и научноизследователска работа.
3. Заключение.

При Борислав Гаврилов се вижда характерното за тази професия развитие на университетски преподавател „от кариерата”, който е извървял обичайния път от редовен асистент в катедра „Нова и най-нова обща история” (1984 г.), ст. ас. (1986 г.) до избирането му за редовен доцент през 2 000 г. През 1989 г. успешно защитава дисертация за присъждане на научната степен „доктор” на тема „Британското обществено мнение и войните за обединение на Германия 1862 – 1971”. От август 1989 до май 1990 г. е на специализация по програма „Фулбрайт” в Университета на щата Мериленд, САЩ. Както се вижда, колегата Гаврилов отговаря напълно на изискванията на чл. 114, т. 1,2 от правилника на СУ да има научна степен „доктор” и да е работил най-малко 2 години като доцент. Всъщност той води лекции като доцент вече в продължение на 11 години.

Доцент д-р Б. Гаврилов участва в конкурса с 34 публикации и 10 научни превода. От публикациите 10 са монографии (4 от тях в съавторство), 8 учебника и учебни помагала (7 от тях в съавторство), 14 студии и статии и 2 документални сборника. Прегледът на депозирания списък показва, че 4 монографии и 1 курс лекции са публикувани след хабилитирането му през 2000 г. Това демонстрира интензивна научноизследователска работа и научно развитие след получаването на академичната длъжност „доцент” и в този смисъл предостатъчно отговаря на изискванията на чл. 114, т. 3 от правилника на СУ „Св. Климент Охридски”, която вмениява като критерий да не се повтарят публикациите, с които е участвал за защита на научната степен „доктор” и конкурса за званието „доцент”. Освен това вместо 1 монография, той депозира 4 и 1 курс лекции. Научните преводи са реализирани също след годината на хабилитиране.

Тъй като част от монографиите, учебниците и другите публикации са били рецензирани с оглед на преподавателското и научно израстване на колегата до 2000 г., в своята преценка ще акцентирам върху четирите монографии, 1 курс лекции, учебниците и 2 статии след 2 000 г.

Приятно съм впечатлен от факта, че на университетско ниво колегата Гаврилов се е ориентирал изцяло към проблемите на новата обща история, като по този начин постига пълен синхрон между научноизследователската и учебна работа. Разбира се, в отделни работи, особено учебници за горния курс на средните училища, засяга и въпроси от историята на България. Обект на неговите изследователски интереси са различните аспекти от епохата на европейския абсолютизъм. В монографията „Разделянето на Европа. Кризи, конфликти и дипломация в епохата на Стария режим” въз основа на разнообразни документални източници, литература и статии в периодичния печат на латиница и кирилица по един перфектен начин се пресъздава възможно достоверната картина на разглежданата епоха. Обект на разглеждане са европейската дипломация (с акцент върху

дипломатическото дело и неговите институции), войните и съпътстващите международни отношения до Виенския конгрес. Авторът е прав, че столетието след Вестфалския мир е важен период за формирането основите на европейските държави и дипломатически служби. Според него личността на Луи XVI упражнява огромно въздействие върху европейската дипломация. Приносният характер на монографията се подсилва и от факта, че досега тази проблематика е засягана по-схематично в българската историопис.

Винаги съм смятал, че всеки университетски лектор трябва да публикува и остави в „банката” на университета лекционен курс, който не само да улесни подготовката на студентите, но и да демонстрира поне основните негови тези по темите от учебната дисциплина. Затова курсът лекции на Б. Гаврилов „История на новото време” не може да не предизвика отрадno впечатление. В него са включени 29 теми от Великите географски открития до Първата световна война. Структурата на учебника и названията на главите следват модерните практики на подобни университетски учебници в развитите страни. Лекциите показват високата ерудиция на автора и неговите възможности на отличен преподавател по история на новото време. Бих препоръчал в едно следващо издание на учебника по преценка на автора някои от темите да бъдат разширени с повече информация. Последното ще даде възможност на колежата Гаврилов да изложи и някои кратки историографски прегледи на мнения, особено за някои широко дискутирани събития. Сериозно място се отделя на ранното ново време, като Б. Гаврилов мотивирано излага мнението си за различното начало на новото време в разнообразните зони на света, понятието „модерност”. Смятам, че в депозираното резюме авторът е твърде самокритичен относно приносите на учебника. Последният го представя по отличен начин като преподавател на тази трудна и увлекателна материя.

„Сир, това е революция!“. Тази монография, в съавторство, изследва революциите в новото време чрез примери от събитията в Англия, Първата североамериканска революция и Франция. В дух на съпоставителен анализ се разглежда съотношението реформи – революция. Изложени са любопитни моменти от „анатомията“ на революционните процеси. Твърди се, че революциите избухват в по-развити страни, отколкото в държави с по-репресивни режими. Оттук се прави извода, че мотивацията идва предимно от натрупаната сила и увереност. Интерес поражда и мисълта, че в началото революциите се замислят като своего рода реставрации на добрия стар ред срещу тогавашните беззакония на тираните.

„Държавата това съм аз. Франция в епохата на краля слънце, 1638 – 1715“ е книга за класическия модел на европейския абсолютизъм. Приносните моменти можем да видим в две насоки – „внасяне“ на проблематиката в България и участие в дискусията за ролята на абсолютизма в модернизацията на страните. Кратката история на България на английски език цели популяризиране на родната история в чужбина.

Депозираните студии и статии също са в областта на историята на новото време, отразяват значими теми и са публикувани в авторитетни исторически списания и сборници.

Борислав Гаврилов много активно работи за написването на учебници и справочникова литература. Тук искам да отбележа „История и цивилизация за девети клас“ от 2004 г. и „История. Учебник за 9 клас на СОУ“ от 1994 в съавторство. Предстои публикуването на още два учебника на английски език (в съавторство). В първия издаден учебник („История и цивилизация за 9 клас“) проблеми на българската история се вплитат в европейските и световни исторически процеси. Вторият носи характеристиката на първия модерен учебник по нова обща история в средния курс. Двата документални сборника „Източният въпрос“. Сборник

с документи и коментари” (в съавторство) и „Залезът на стара Европа. Сборник с документи за историята на международните отношения в края на XIX и началото на XX век” подпомагат изследванията и преподаването по тази проблематика.

Перфектното владение на английски език позволява на Б. Гаврилов да извърши научни преводи на 5 книги, с което има заслуги за разпространяването на чужда литература предимно по нова и съвременна история за българския читател.

В синтезиран вид приносите на Б. Гаврилов се изразяват в няколко направления. Първо, въвежда се нов емпиричен материал в областите на неговата изследователска проблематика. Това се вижда много добре в уплътняването на информацията за европейския абсолютизъм. Второ, изразяване на отношение в научни дискусии, осмисляне и където е необходимо коригиране на стара терминология, без да се стига до произволно отхвърляне на вече утвърдени понятия в различните историографски школи. (Това има своето значение за заемане на академичната длъжност „професор”) В този ред могат да се добавят неговите схващания за периодизацията на модерната история. Разбира се, тук е обяснимо да съществува палитра от мнения, всяко от които си има своите доводи, но авторът уместно споделя тезата за постепенното преливане от късното средновековие към ранното ново време. В трудовете на Гаврилов проличава вмъкването на социалните аспекти, тоталната история, културната история и др. Книгите и другите публикации са написани в увлекателен и четивен стил.

Доцент д-р Б. Гаврилов изнася лекции по 10 учебни дисциплини в двете образователно-квалификационни степени – „бакалавър” и „магистър”. Те включват както общите задължителни лекционни курсове, така и надграждащите учебни дисциплини. По същество, неговите учебници и учебни помагала се явяват и приложени в практиката резултати от научни

изследвания. Ръководител е на две програми: Магистърска програма „Американистика и трансатлантически отношения” и ръководител на направление към Университетски комплекс по хуманитаристика „Алма Матер”. Колегата Гаврилов работи със студенти и докторанти в продължение на 27 години. Той е пример за съвременен университетски лектор, който по брилянтен начин съчетава научните си постижения с преподавателските умения.

Въз основа на изтъкнатите дотук качества и постижения на доц. д-р Б. Гаврилов смятам, че той напълно покрива изискванията за академичната длъжност „професор”. Депозираниите публикации са достатъчно. Затова с пълна убеденост давам положително становище и предлагам на Научното жури да гласува положително кандидатурата на доц. д-р Борислав Гаврилов Гаврилов за заемане на академичната длъжност „професор”, както и да направи мотивирано предложение до Факултетния съвет на Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски” за избор на кандидата.

20.07.2011 г.

проф. д.и.н. Радослав Мишев